

Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Hodepine

Side 1 av 15

Dokumentplassering:

I.3.10.2-28

Godkjent dato:

22.12.2021

Revideres

innen:

22.12.2024

Sist endret:

22.12.2021

Revisjon:

2.03

 Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF
 ENDRINGER FRA FORRIGE VERSJON: []

FUNKSJONSOMRÅDER (FO)

1.	Kommunikasjon/sanser	5.	Eliminasjon	9.	Seksualitet/reproduksjon
2.	Kunnskap/utvikling/psykisk	6.	Hud/vev/sår	10.	Sosialt/planlegging av utskrivning
3.	Åndedrett/sirkulasjon	7.	Aktivitet/funksjonsstatus	11.	Åndelig/kulturelt/livsstil
4.	Ernæring/væske/elektrolyttbalanse	8.	Smerter/søvn/hvile/velvære	12.	Annet/legedelegerte aktiviteter

FO	NANDA	Sykepleiediagnoser	
8	00132	Akutt smerte – relatert til (spesifiser type hodepine og symptomer)	
8	00133	Kronisk smerte – relatert til (spesifiser type hodepine og symptomer)	
8	00134	Kvalme – relatert til smerte (11)	
3	00024	Inneffektiv vevsperfusjon – relatert til akutt smerte	
2	00069	Inneffektiv mestring – relatert til overforbruk av medikamenter	
2	00146	Angst – relatert til smerte	
4	00025	Risiko for forstyrrelse i væskebalansen - relatert til kvalme/oppkast	
7	00085	Svekket bevegelsesevne – relatert til smerte, nevrologiske utfall, sengeleie	
7	00040	Risiko for inaktivitetssyndrom – relatert til sengeleie	
7	00108	Mangelfull egenomsorg: personlig hygiene – relatert til sengeleie	
7	00110	Mangelfull egenomsorg: toalett – relatert til sengeleie	
2	00126	Mangelfulle kunnskaper (spesifiser)	
FO	ICNP	Mål	
8	10040118	Tilfredshet med smertebehandling	
8	10025831	Smertekontroll	
8	10028984	Ingen kvalme	
3	10028380	Tilfredsstillende sirkulasjon	
2	10027858	Redusert engstelse	
2	10022378	Tilfredsstillende mestring	
4	10033721	Væskebalanse innenfor normalområdet	
7	10042451	Ingen sykehuservervede komplikasjoner	
6	10027634	Tilfredsstillende aktivitetstoleranse	
2	10027112	Adekvat kunnskap	
FO	NIC	Sykepleietiltak og forordninger	Frekvens/tid
7	2620	Nevrologisk overvåkning	
		Observere Glasgow Coma Scale <i>EKWeb</i> : Alvorlige nevrologiske symptomer, veileder	Minst hver vakt
		Tilkalle lege ved fall i GCS med 2 poeng eller mer	Alltid
		Overvåke motoriske og sensoriske utfall: (spesifiser)	Alltid
		Observer symptomene på økt intrakranielt trykk (se annen VBP: intrakranielt trykk, forhøyet)	Alltid
3	6680	Overvåke vitale tegn	
		Etter prosedyre i <i>EKWeb</i> : Bruk av NEWS 2 ved SSHF	
8	1400	Behandling ved smerte	

 Utarbeidet av:
Ivana Novoselac,
 spesialsykepleier/fagutviklingssykepleier

 Fagansvarlig:
NSFs faggruppe
 for
 nevrosykepleiere
 (NSFNS)

 Verifisert av:
 []

 Godkjent av:
Ikke styrt

 Dok.nr:
D49451

Dokument-id:
I.3.10.2-28

 Utarbeidet av:
Ivana Novoselac,
spesialsykepleier/fagutviklingsykepleier

 Fagansvarlig:
NSFs faggruppe
for
nevrosykepleiere
(NSFNS)

 Godkjent
dato:
22.12.2021

 Godkjent
av:
Ikke styrt

 Revisjon:
2.03

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

		Observere hodepinens karakter (spesifiser: debut, varighet, frekvens, lokalisasjon, utløsende faktorer, aura) (6,25,28)	Alltid
		Observere ledsagende symptomer (spesifiser: neurologiske utfall, endret mental status, bevissthet eller personlighet, kognitive problemer, talevansker, feber, kramper, slapphet, kvalme, oppkast mm.) (6)	Alltid
		Observere non-verbale tegn på smerter	Alltid
		Føre hodepinedagboken (3,19,20,26)	v/anfall
		Tilrettelegge omgivelser (spesifiser: skjerm for lukt, lys, lys, enerom) (19)	v/behov
		Henvise til fysioterapeut (19)	Eng
		Relaksjonstrening (3,8,13,19)	v/behov
		Observer utvikling av status migrenosus (migrene som varer over 72 timer) (17)	Alltid
		Administrere 100% oxygen per maske med oxygenreservoar, 7-12L/min i 10-15 min ved anfall klasehodepine (3,5,16,21)	Alltid
		Rikelig drikke (koffeinholdig) ved postpunksjonshodepine	Alltid
		Observere effekt av blodlapp	v/behov
		Se annen VBP: Intrakranielt trykk, forhøyet	
8	2300	Administrerere legemidler	
		Administrere smertestillende, observer virkning/bivirkning (9,11,16)	s/forordnet
		Administrere hodepineforebyggende legemidler (5,8,12,18)	s/forordnet
		Administrere oxygen 7-12L/min på maske i ca 15 min (3, 5,16,21)	v/klasehodepine
		Administrere smertestillende som inneholder koffein (27)	Ved postpunksjonshodepine, s/forordnet
		Ved migrene: administrer legemiddel umiddelbart etter oppstart av hodepine (17)	Alltid
3	3740	Behandling ved feber	
		Administrere febernedsettende midler	s/forordnet
		Oppmuntre til økt inntak av væsker	s/forordnet
4	4120	Væskebehandling	
		Administrere intravenøs væske	s/forordnet
		Oppmuntre pasienten til å drikke (eks sette fram drikke, skifte isvann regelmessig, sørge for sugerør)	v/behov
4	1450	Behandling ved kvalme (11,20)	
		Se annen VBP: Kvalme	
2	5270	Emosjonell støtte (3,26)	
		Støtte pasienten i prosess av avvenning av smertestillende (3,26)	Alltid
		Observere og håndtere abstinenssymptomer (3,26)	Alltid
2	5820	Redusere angst	
		Se annen VBP - Angst	
7	0740	Omsorg ved sengeleie	
		Opprettholde strengt sengeleie uten toalettlov	Alltid

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Hodepine				Side: 3 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-28	Utarbeidet av: Ivana Novoselac, spesialsykepleier/fagutviklingsykepleier	Fagansvarlig: NSFs faggruppe for nevrosykepleiere (NSFNS)	Godkjent dato: 22.12.2021	Godkjent av: Ikke styrt	Revisjon: 2.03

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

		Plassere utstyr (nattbord, ringesnor) der pasienten kan nå det	Alltid
		Tilrettelegge i ADL, hygiene, matsituasjon, toalett	
		Oppmuntre pasient til å gjøre mest mulig selv	
7	0140	Fremme riktig kroppsbruk	
		Samarbeide med/følge anbefalinger fra tverrfaglig team	
2	5618	Undervisning: prosedyre/behandling	
		Informere pasient/pårørende om årsak og behandling av hodepine (spesifiser) (6)	
		Informere pasienten om blodlapp (blodpatch) ved postpunksjonshodepine	
10	0960	Flytting av pasient	
		Overflytning til nevrokirurgisk avdeling med (luft)ambulans med anestesipersonell	s/forordnet
		Overflytning til intensivavdeling i påvente av overflytning til nevrokirurgisk avdeling	s/forordnet
10	7140	Familiestøtte	
		Tilby pårørende samtale	
		Lytte til pårørendes bekymringer, følelser og spørsmål	
		Anvende prosedyre i <i>EKWeb</i> : Barn som pårørende-arbeidet - overordnet prosedyre - SSHF	

Referanser

1. NANDA sykepleiediagnoser. Definisjoner og klassifikasjon 2001-2002. Gordon, Avant, Hoskins, Lavin, Sparks, Warren. Akribe; 2003.
2. Klassifikasjon av sykepleieintervensjoner (NIC). Dochterman JMCC, Bulechek GM. Akribe; 2006.
3. NEVRONEL. Hentet 17.06.2019 <https://nevrologi.legehandboka.no/handboken/sykdommer/hodepine/>
4. May, A. MD, Swanson, J.W, MD, MHPE, Dashe J.F. MD, PhD. Cluster headache: Epidemiology, clinical features, and diagnosis. Hentet fra: Up to date, Oct 12, 2018. https://www.uptodate.com/contents/cluster-headache-epidemiology-clinical-features-and-diagnosis?search=cluster%20headache&source=search_result&selectedTitle=1~67&usage_type=default&display_rank=1#H15
5. May, A. MD, Swanson, J.W, MD, MHPE, Dashe J.F. MD, PhD. Cluster headache: Treatment and prognosis. Hentet fra: Up to date, Mar 11, 2019. https://www.uptodate.com/contents/cluster-headache-treatment-and-prognosis?search=cluster%20headache&source=search_result&selectedTitle=2~67&usage_type=default&display_rank=2
6. Zahid H Bajwa, H.Z. MD, Wooton R. J. MDiv, PhD, Swanson J.W. MD, MHPE. Patient education: Headache causes and diagnosis in adults (Beyond the Basics). Hentet fra: Uo to date, Jun 21, 2017. https://www.uptodate.com/contents/headache-causes-and-diagnosis-in-adults-beyond-the-basics?search=cluster%20headache&source=search_result&selectedTitle=3~67&usage_type=default&display_rank=3
7. Taylor, R.F. MD, Swanson J.W, MD, MHPE, Dashe J.F. MD, PhD. Tension-type headache in adults: Pathophysiology, clinical features, and diagnosis. Hentet fra Up to date: Nov 17, 2018.

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Hodepine				Side: 4 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-28	Utarbeidet av: Ivana Novoselac, spesialsykepleier/fagutviklingsykepleier	Fagansvarlig: NSFs faggruppe for nevrosykepleiere (NSFNS)	Godkjent dato: 22.12.2021	Godkjent av: Ikke styrt	Revisjon: 2.03

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

- https://www.uptodate.com/contents/tension-type-headache-in-adults-pathophysiology-clinical-features-and-diagnosis?search=tension%20type%20headache&source=search_result&selectedTitle=1~106&usage_type=default&display_rank=1
8. Taylor, R.F, MD, Swanson J.W, MD, MHPE, Dashe J.F. MD, PhD. Tension-type headache in adults: Preventive treatment. Hentet fra Up to date, Aug 20, 2018. https://www.uptodate.com/contents/tension-type-headache-in-adults-preventive-treatment?search=tension%20type%20headache&source=search_result&selectedTitle=4~106&usage_type=default&display_rank=4
 9. Taylor, R.F, MD, Swanson J.W, MD, MHPE, Dashe J.F. MD, PhD. Tension-type headache in adults: acute treatment. Hentet fra Up to date, Jan 24, 2017. https://www.uptodate.com/contents/tension-type-headache-in-adults-acute-treatment?search=tension%20type%20headache&source=search_result&selectedTitle=3~106&usage_type=default&display_rank=3
 10. Cutrer, M.F MD, Bajwa Z.H M.D. Swanson J. W. M.D. MHPE. Pathophysiology, clinical manifestations, and diagnosis of migraine in adults. Hentet fra: Up to date 17 Nov 2018. https://www.uptodate.com/contents/pathophysiology-clinical-manifestations-and-diagnosis-of-migraine-in-adults?search=migraine&source=search_result&selectedTitle=2~150&usage_type=default&display_rank=2
 11. Cutrer, M.F MD, Bajwa Z.H M.D. Swanson J. W. M.D. MHPE. Acute treatment of migraine in adults. Hentet fra: Up to date 11 Mar 2019. https://www.uptodate.com/contents/acute-treatment-of-migraine-in-adults?search=migraine&source=search_result&selectedTitle=1~150&usage_type=default&display_rank=1
 12. Cutrer, M.F MD, Bajwa Z.H M.D. Swanson J. W. M.D. MHPE. Preventive treatment of migraine in adults. Hentet fra Up to date, 21 May 2019 https://www.uptodate.com/contents/preventive-treatment-of-migraine-in-adults?search=migraine&source=search_result&selectedTitle=3~150&usage_type=default&display_rank=3
 13. Patient information: Tension-type headache. Hentet fra BMJ, 30 Aug 2018. <https://bestpractice.bmj.com/patient-leaflets/en-gb/pdf/1587852392939.pdf>
 14. Patient information: Migraine. Hentet fra BMJ, 19 feb 2019. <https://bestpractice.bmj.com/patient-leaflets/en-gb/pdf/1184256876262.pdf>
 15. <https://www.icsi.org/guideline/headache/>
 16. Beithon J, mfl. Health Care Guideline Diagnosis and Treatment of Headache. Hentet fra BMJ, Jan 2013. <https://www.icsi.org/wp-content/uploads/2019/01/Headache.pdf>
 17. Headache Classification Committee of the International Headache Society (IHS). The International Classification of Headache Disorders, 3rd edition. Hentet fra BMJ, 2018. http://www.ihs-headache.org/binary_data/3245_ichd-3-cephalalgia-2018-issue-1.pdf
 18. Silberstein, S. D, MD, FACP. Hentet fra: BMJ, 2013 <https://n.neurology.org/content/neurology/78/17/1337.full.pdf>
 19. Schub T, Avital O, Pravikoff D. Headaches- tension type. Hentet fra: Nursing reference center, 9 Nov 2018. <https://web.b.ebscohost.com/nrc/detail?vid=3&sid=776f099f-2023-47cd-b673-cbc906893db2%40pdc-v-sessmgr03&bdata=JnNpdGU9bnJlWxpdmU%3d#db=nrc&AN=T700399>
 20. Parks-Chapman J, Schub T, Pravikoff D. Headaches, Migraine. Hentet fra Nursing reference Center, December 14, 2018. <https://web.b.ebscohost.com/nrc/detail?vid=3&sid=3882f75c-2fbd-49ea-b5ab-a84fe9d15d6e%40sessionmgr102&bdata=JnNpdGU9bnJlWxpdmU%3d#AN=T700328&db=nrc>
 21. Uribe LM, Karakashian AL, Pravikoff D. Headache, Cluster. Hentet fra Nursing reference center, February 2, 2018. <https://web.b.ebscohost.com/nrc/detail?vid=3&sid=58447a95-4083-4e69-811c-99a8483fcd23%40sessionmgr101&bdata=JnNpdGU9bnJlWxpdmU%3d#AN=T700402&db=nrc>

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Hodepine				Side: 5 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-28	Utarbeidet av: Ivana Novoselac, spesialsykepleier/fagutviklingsykepleier	Fagansvarlig: NSFs faggruppe for nevrosykepleiere (NSFNS)	Godkjent dato: 22.12.2021	Godkjent av: Ikke styrt	Revisjon: 2.03

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

22. Robbins, M.S. mfl. Treatment of Cluster Headache: The American Headache Society Evidence-Based Guideline. Hentet fra: Epistemonikos, 22.05.2019. Doi: 10.1111/head.12866
23. Lay, L.C., MD, Sun-Edelstein, C., MD, Eichler, A.F., MD. Brain tumor headache. Hentet fra Up to date, 22.05.2019. https://www.uptodate.com/contents/brain-tumor-headache?search=brain%20tumor%20headache&source=search_result&selectedTitle=1~150&usage_type=default&display_rank=1
24. Crowley, K. mfl. Patient education: Spinal headache (the basics). Hentet fra Uptodate 22.05.2019. https://www.uptodate.com/contents/spinal-headache-the-basics?search=patient%20education:%20spinal%20headache&source=search_result&selectedTitle=1~53&usage_type=default&display_rank=1
25. Ferro, J.M., MD, Canhao, P., MD, Dashe, J.F., MD. Cerebral venous thrombosis: Etiology, clinical features, and diagnosis. Hentet fra UptoDate 22.05.2019 https://www.uptodate.com/contents/cerebral-venous-thrombosis-etiology-clinical-features-and-diagnosis?search=cerebral%20venous%20trombosis&source=search_result&selectedTitle=1~150&usage_type=default&display_rank=1
26. Garza, I., MD, Schwedt, T.J, MD., Dashe, J.F. Medication overuse headache: Etiology, clinical features, and diagnosis. Hentet fra Up to Date 22.05.2019 https://www.uptodate.com/contents/medication-overuse-headache-etiology-clinical-features-and-diagnosis?search=medication%20overuse%20headache&source=search_result&selectedTitle=1~86&usage_type=default&display_rank=1
27. Bateman, B.T., MD, mfl. Post dural puncture headache. Hentet fra Up to Date 22.05.2019 https://www.uptodate.com/contents/post-dural-puncture-headache?search=postdural%20puncture%20headache&source=search_result&selectedTitle=1~53&usage_type=default&display_rank=1
28. Akutt veileder. Hentet fra: NEVRONEL, 22.05.2019. <https://nevrologi.legehandboka.no/imagevault/publishedmedia/fa3ryje6lrcg5ac4rulw/59020-2-hyperakutt-hodepine.pdf>

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Hodepine				Side: 6 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-28	Utarbeidet av: Ivana Novoselac, spesialsykepleier/fagutviklingsykepleier	Fagansvarlig: NSFs faggruppe for nevrosykepleiere (NSFNS)	Godkjent dato: 22.12.2021	Godkjent av: Ikke styrt	Revisjon: 2.03

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

Metoderapport

AVGRENSNING OG FORMÅL	
1	Overordnede mål for VP: Sikre best mulig sykepleie til voksne pasienter med hodepine.
2	Hvem gjelder VP for (populasjon, pasient): Voksne pasienter med akutt primær og sekundær hodepine innenfor somatisk og psykisk helsevern.
3	Navn, tittel og arbeidssted på medlemmer av arbeidsgruppen som har utarbeidet VP-en: Ivana Novoselac, spesialutdannet sykepleier/fagutviklingsykepleier, neurologisk avdeling, SSHF Kristiansand Litteratursøk: Sonja May Amundsen, bibliotekar, medisinsk bibliotek, SSK
INVOLVERING AV INTERESSETER	
4	Synspunkter og preferanser fra målgruppen som VP-en gjelder for: Nei
METODISK NØYAKTIGHET	
5	Systematiske metoder ble benyttet for å søke etter kunnskapsgrunlaget: Sykepleiediagnoser og behandlingstiltak med tilhørende koder er hentet fra godkjent kodeverktøy for sykepleiere (NANDA og NIC). Det er utført litteratursøk for å supplere den nåværende veiledende behandlingsplanen: VBP- Hodesmerter - akutt. Det er søkt etter oppsummert kunnskap i de øverste nivåene av S-pyramiden. Litteratursøket er utført ved hjelp av bibliotekar Sonja May Amundsen (SSK). NOC målene er erstattet med ICNP mål ved hjelp av Annika Brandal (sykepleier KDS utvalg SSHF). Den opprinnelige ideen var å ha to VBP-er: hodepine primær og sekundær siden tiltakene som brukes på de to typer hodepinepasienter er vesentlig annerledes. Under prosessen av utarbeidelse av planen er det dessuten vurdert å slå sammen de to planene (hodepine primær og sekundær) i en plan (hodepine) for å gjøre det mer enkelt og brukervennlig.
6	Kriterier for utvelgelse av kunnskapsgrunlaget er: Litteratursøk er utført med S-pyramiden som retningslinje. Funnene som er benyttet i behandlingsplanen er i hovedsak fra funn øverst i pyramiden. Det er benyttet norske og internasjonale retningslinjer, norsk- og engelskspråklige. Benyttet litteratur er ikke eldre enn 6 år, med unntak av NANDA og NIC (godkjent kodeverktøy for sykepleiere) som daterer fra 2003 og 2006.
7	Det fremgår tydelig hvordan anbefalingene henger sammen med kunnskapsgrunlaget: Det aktuelle kunnskapsgrunlaget er nevnt i referanselisten. Det er benyttet Vancouver-stil med fotnoter i teksten for å hen vise til referanselisten.

Dokument-id:
I.3.10.2-28

 Utarbeidet av:
Ivana Novoselac,
spesialsykepleier/fagutviklingsykepleier

 Fagansvarlig:
NSFs faggruppe
for
nevrosykepleiere
(NSFNS)

 Godkjent
dato:
22.12.2021

 Godkjent
av:
Ikke styrt

 Revisjon:
2.03

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

8	<p>Styrker og svakheter ved kunnskapsgrunnlaget:</p> <p>Litteratursøk ga et bredt utvalg av forskningsartikler og retningslinjer og det var mulig å gjennomgå alle titler for å utarbeide en kunnskapsbasert veiledende behandlingsplan og det anses som et styrke. Kunnskapsgrunnlaget er basert på norske og internasjonale retningslinjer funnet øverst i S-pyramiden.</p> <p>Det er av den grunn ikke foretatt kvalitetsvurdering av benyttet litteratur. Benyttet litteratur er utarbeidet av og for helsepersonell og omfatter ikke brukererfaringer/brukermedvirkning.</p> <p>Akutt hodepine er en akuttmedisinsk tilstand som krever rask sykehusinnleggelse og behandling. Legen har ansvar for å spesifisere hodepinetype og symptomer samt medikamentelle tiltak (medisiner, oksygen) og ikke-medikamentelle tiltak (sengeleie o.l). Av den grunn er det sløffet en liste med alle hodepinetyper under diagnose «akutt smerte» og erstattet med «Akutt smerte relatert til (spesifiser type hodepine og symptomer)»</p> <p>For å gjøre planen mer konsis og brukervennlig, er viktigste forordninger samlet under et tiltak «Behandling av smerte» i stedet for å lage enkle tiltak (merket med hodepinetype) med relaterte, aktuelle forordninger og symptomer, noe som var opprinnelig vurdert.</p>
9	<p>VP er blitt vurdert internt/eksternt av relevante fagressurser (tittel, navn, arbeidssted):</p> <p>Høringsinnspill:</p> <p>NSFs faggruppe for nevrosykepleiere (NSFNS)</p> <p>Annika Brandal, sykepleier SSHF, IKT rådgiver sykepleiedokumentasjon</p> <p>VBP-en er ikke vurdert av brukere, jfr. punkt 8.</p>
ANSVAR	
10	<p>Tidsplan og ansvarlige personer for oppdatering av VP-en er:</p> <p>VBP godkjennes for tre år. Fagutviklingsykepleier neurologisk avdeling SSHF er ansvarlig for revidering.</p>

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Hodepine				Side: 8 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-28	Utarbeidet av: Ivana Novoselac, spesialsykepleier/fagutviklingsykepleier	Fagansvarlig: NSFs faggruppe for nevrosykepleiere (NSFNS)	Godkjent dato: 22.12.2021	Godkjent av: Ikke styrt	Revisjon: 2.03

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

Resultat av søk: VP Hodepine

Prosedyrens tittel	Hodepine
Spørsmål fra PICO-skjema	What is the best treatment and nursing management of patients with acute headache?
Kontakt detaljer prosedyremakere	Navn: Ivana Novoselac E-post: Ivana.Ruzic@sshf.no Tlf: 38073890
Bibliotekar som utførte eller veiledet søket	Navn: Sonja May Amundsen Arbeidssted: Sørlandet sjukehus HF, Kristiansand. Medisinsk bibliotek E-post: sonja.may.amundsen@sshf.no Tlf: 3830

Retningslinjer og kliniske oppslagsverk

Database/kilde	Fagprosedyrer som er godkjent i de enkelte helseforetak på fagprosedyrer.no (obligatorisk)
Dato for søk	22.05.2019
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Bladde gjennom emne smerte, akuttmedisin og nevrologi både ferdig og påbegynte prosedyrer. Har også søkt på smerte og hodepine
Kommentarer	Ingen relevante treff

Database/kilde	Nasjonale faglige retningslinjer, veiledere, prioriteringsveiledere og pakkeforløp fra Helsedirektoratet (obligatorisk)
Dato for søk	22.05.2019
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søkte på begrepene hodepine, hodesmerter, hodesmerte, smerte
Kommentarer	Ingen relevante treff

Database/kilde	UpToDate (obligatorisk)
Dato for søk	22.05.2019
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søkt på begrepene: headache adult

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Hodepine				Side: 9 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-28	Utarbeidet av: Ivana Novoselac, spesialsykepleier/fagutviklingsykepleier	Fagansvarlig: NSFs faggruppe for nevrosykepleiere (NSFNS)	Godkjent dato: 22.12.2021	Godkjent av: Ikke styrt	Revisjon: 2.03

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

Patient Education	Funnet tre treff (patient education). Vurdert å ta med kun ett, ene er slettet- tatt vekk fra bruk 17.juni 2019.
Kommentarer	<p>Cluster headache: Epidemiology, clinical features, and diagnosis https://www.uptodate.com/contents/cluster-headache-epidemiology-clinical-features-and-diagnosis?search=cluster%20headache&source=search_result&selectedTitle=1~67&usage_type=default&display_rank=1#H15</p> <p>Cluster headache: Treatment and prognosis https://www.uptodate.com/contents/cluster-headache-treatment-and-prognosis?search=cluster%20headache&source=search_result&selectedTitle=2~67&usage_type=default&display_rank=2</p> <p>Patient education: Headache causes and diagnosis in adults (Beyond the Basics) https://www.uptodate.com/contents/headache-causes-and-diagnosis-in-adults-beyond-the-basics?search=cluster%20headache&source=search_result&selectedTitle=3~67&usage_type=default&display_rank=3</p> <p>Tension-type headache in adults: Pathophysiology, clinical features, and diagnosis https://www.uptodate.com/contents/tension-type-headache-in-adults-pathophysiology-clinical-features-and-diagnosis?search=tension%20type%20headache&source=search_result&selectedTitle=1~106&usage_type=default&display_rank=1</p> <p>Tension-type headache in adults: Preventive treatment https://www.uptodate.com/contents/tension-type-headache-in-adults-preventive-treatment?search=tension%20type%20headache&source=search_result&selectedTitle=4~106&usage_type=default&display_rank=4</p> <p>Tension-type headache in adults: Acute treatment https://www.uptodate.com/contents/tension-type-headache-in-adults-acute-treatment?search=tension%20type%20headache&source=search_result&selectedTitle=3~106&usage_type=default&display_rank=3</p> <p>Pathophysiology, clinical manifestations, and diagnosis of migraine in adults https://www.uptodate.com/contents/pathophysiology-clinical-manifestations-and-diagnosis-of-migraine-in-adults?search=migraine&source=search_result&selectedTitle=2~150&usage_type=default&display_rank=2</p> <p>Acute treatment of migraine in adults https://www.uptodate.com/contents/acute-treatment-of-migraine-in-adults?search=migraine&source=search_result&selectedTitle=1~150&usage_type=default&display_rank=1</p> <p>Preventive treatment of migraine in adults https://www.uptodate.com/contents/preventive-treatment-of-migraine-in-adults?search=migraine&source=search_result&selectedTitle=3~150&usage_type=default&display_rank=3</p> <p>Preventive treatment of migraine in adults https://www.uptodate.com/contents/preventive-treatment-of-migraine-in-adults?search=migraine&source=search_result&selectedTitle=3~150&usage_type=default&display_rank=3</p>

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Hodepine				Side: 10 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-28	Utarbeidet av: Ivana Novoselac, spesialsykepleier/fagutviklingsykepleier	Fagansvarlig: NSFs faggruppe for nevrosykepleiere (NSFNS)	Godkjent dato: 22.12.2021	Godkjent av: Ikke styrt	Revisjon: 2.03

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

	<p>Brain tumor headache https://www.uptodate.com/contents/brain-tumor-headache?search=brain%20tumor%20headache&source=search_result&selectedTitle=1~150&usage_type=default&display_rank=1</p> <p>Patient education: Spinal headache (the basics) https://www.uptodate.com/contents/spinal-headache-the-basics?search=patient%20education:%20spinal%20headache&source=search_result&selectedTitle=1~53&usage_type=default&display_rank=1</p> <p>Cerebral venous thrombosis: Etiology, clinical features, and diagnosis https://www.uptodate.com/contents/cerebral-venous-thrombosis-etiology-clinical-features-and-diagnosis?search=cerebral%20venous%20trombosis&source=search_result&selectedTitle=1~150&usage_type=default&display_rank=1</p> <p>Medication overuse headache: Etiology, clinical features, and diagnosis https://www.uptodate.com/contents/medication-overuse-headache-etiology-clinical-features-and-diagnosis?search=medication%20overuse%20headache&source=search_result&selectedTitle=1~86&usage_type=default&display_rank=1</p> <p>Post dural puncture headache https://www.uptodate.com/contents/post-dural-puncture-headache?search=postdural%20puncture%20headache&source=search_result&selectedTitle=1~53&usage_type=default&display_rank=1</p> <p>Funnet 14 relevante treff. Ikke tatt med sjeldne former av primære hodepine.</p>
--	---

Database/kilde	BMJ Best Practice (obligatorisk)
Dato for søk	22.05.2019
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søkt på begrepene: headache
Patient leaflets	Tensiontype headache https://bestpractice.bmj.com/patient-leaflets/en-gb/pdf/1587852392939.pdf Migraine https://bestpractice.bmj.com/patient-leaflets/en-gb/pdf/1184256876262.pdf Trigeminus neuralgia https://bestpractice.bmj.com/patient-leaflets/en-gb/pdf/1585646128055.pdf Ikke tatt med
Kommentarer	Fant fire kapitler som omhandlet forskjellige typer hodepine (Generelt assessment acute headache, migraine, trigeminus neuralgia, tensiontype headache) Funnet fire guidelines, vurdert å ta med tre. Diagnosis and treatment of headache (2013) https://www.icsi.org/guideline/headache/

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Hodepine				Side: 11 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-28	Utarbeidet av: Ivana Novoselac, spesialsykepleier/fagutviklingsykepleier	Fagansvarlig: NSFs faggruppe for nevrosykepleiere (NSFNS)	Godkjent dato: 22.12.2021	Godkjent av: Ikke styrt	Revisjon: 2.03

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

	http://www.ihs-headache.org/ichd-guidelines (2018) https://www.sign.ac.uk/sign-155-migraine.html ikke tatt med (2018) https://www.aan.com/Guidelines/home/GuidelineDetail/536 (2012)
--	---

Database/kilde	DynaMed Plus
Dato for søk	22.05.2019
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søkt på begrepene headache
Antall treff	4 forskjellige kapitler (Tension-type headache, Headache - approach to the adult patient, Migraine in adults, Medication overuse headache)
Kommentarer	Funnet 1 guideline https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0333102417738202 , som er allerede tatt i bruk

Database/kilde	Nursing Reference Center (Evidence Based Care Sheets, Skills og Patient Handouts)
Dato for søk	22.05.2019
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søkt på begrep: headache
Antall treff	Funnet 3 relevante treff
Kommentarer	Quick lessons: Headaches, Tension-Type (2018) https://web.b.ebscohost.com/nrc/detail?vid=5&sid=8dc4c27a-ea0e-41a3-a89b-db2d4f62e4d7%40pdc-v-sessmgr02&bdata=JnNpdGU9bnJlWxpdmU%3d#AN=T700399&db=nrc Headaches, Migraine (2018) https://web.b.ebscohost.com/nrc/detail?vid=4&sid=8dc4c27a-ea0e-41a3-a89b-db2d4f62e4d7%40pdc-v-sessmgr02&bdata=JnNpdGU9bnJlWxpdmU%3d#AN=T700328&db=nrc Headache, Cluster (2018) https://web.b.ebscohost.com/nrc/detail?vid=3&sid=58447a95-4083-4e69-811c-99a8483fcd23%40sessionmgr101&bdata=JnNpdGU9bnJlWxpdmU%3d#AN=T700402&db=nrc

Database/kilde	NICE Guidance (UK) (obligatorisk)
Dato for søk	22.05.2019
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søkt på begrep headache acute adults. Begrenset søket til guidelines
Kommentarer	Headaches in over 12s: diagnosis and management https://www.nice.org.uk/guidance/cg150 2015

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Hodepine				Side: 12 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-28	Utarbeidet av: Ivana Novoselac, spesialsykepleier/fagutviklingsykepleier	Fagansvarlig: NSFs faggruppe for nevrosykepleiere (NSFNS)	Godkjent dato: 22.12.2021	Godkjent av: Ikke styrt	Revisjon: 2.03

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

Database/kilde	Helsebibliotekets retningslinjer og veiledere
Dato for søk	22.05.2019
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søkt på begrep hodepine, hodesmerte og smerte
Kommentarer	Funnet lenke til NEVRONEL med relevant treff samt NEL- akutt veileder: https://nevrologi.legehandboka.no/imagevault/publishedmedia/fa3ryje6lrcg5ac4rulw/59020-2-hyperakutt-hodepine.pdf

Database/kilde	Socialstyrelsen, Nationella riktlinjer (SE)
Dato for søk	22.05.2019
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søkt på begrep hovedværk, migrän
Kommentarer	Ingen relevante treff

Database/kilde	Sundhedsstyrelsen, Nationale kliniske retningslinjer (DK)
Dato for søk	22.05.2019
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søkt på begrepene hovedpine, migræne
Kommentarer	Ingen relevante treff

Database/kilde	Center for kliniske retningslinjer (DK)
Dato for søk	22.05.2019
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Bladd gjennom godkjente, underveis og i høring
Kommentarer	Ingen relevante treff

Database/kilde	Evt. retningslinjesøk i MEDLINE/PubMed Stryk det som ikke passer, legg til en egen boks for hver base hvis du søker i flere.
Dato for søk	22.05.2019
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Database: Ovid MEDLINE(R) and In-Process & Other Non-Indexed Citations and Daily <1946 to May 21, 2019> Search Strategy: 1 exp Headache/ (26651) 2 exp guideline/ (31449) 3 guideline*.tw,kw. (304855) 4 2 or 3 (320053) 5 1 and 4 (314) 6 limit 5 to ("all adult (19 plus years)" and guideline) (0) 7 limit 5 to "all adult (19 plus years)" (117)

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Hodepine				Side: 13 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-28	Utarbeidet av: Ivana Novoselac, spesialsykepleier/fagutviklingsykepleier	Fagansvarlig: NSFs faggruppe for nevrosykepleiere (NSFNS)	Godkjent dato: 22.12.2021	Godkjent av: Ikke styrt	Revisjon: 2.03

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

	8 limit 7 to guideline (0) 9 headache.tw,kw. (66090) 10 1 or 9 (76577) 11 4 and 10 (1242) 12 nursing.tw,kw. (242234) 13 11 and 12 (16)
Antall treff	1
Kommentarer	Ikke relevant treff

Database/kilde	Evt. retningslinjesøk i EMBASE
Dato for søk	22.05.2019
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Database: Embase <1996 to 2019 Week 20> Search Strategy: 1 headache/ (174322) 2 headache.tw,kw. (91722) 3 1 or 2 (202498) 4 guideline*.tw,kw. (464141) 5 exp practice guideline/ (486204) 6 4 or 5 (749335) 7 3 and 6 (8831) 8 nursing.tw,kw. (190155) 9 exp nursing/ (221529) 10 8 or 9 (321967) 11 7 and 10 (93) 12 limit 11 to adult <18 to 64 years> (25)
Antall treff	Ett treff
Kommentarer	Ingen relevante treff

Systematiske oversikter

Database/kilde	The Cochrane Library (obligatorisk)
Dato for søk	22.05.2019
Søkehistorie	
Antall treff	Cochrane Reviews (0) Clinical Answers (0)
Kommentarer	Ingen relevante treff

Database/kilde	Epistemonikos (obligatorisk)
-----------------------	--

Dokument-id:
I.3.10.2-28

 Utarbeidet av:
Ivana Novoselac,
spesialsykepleier/fagutviklingsykepleier

 Fagansvarlig:
NSFs faggruppe
for
nevrosykepleiere
(NSFNS)

 Godkjent
dato:
22.12.2021

 Godkjent
av:
Ikke styrt

 Revisjon:
2.03

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

Dato for søk	
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Advanced Search. Søkt i «Title OR Abstract»:
Antall treff	Broad Synthesis (0) Structured summary (1) Systematic review (0), Guideline (1)
Kommentarer	To relevante treff, men vurderer å bruke kun ett Structured summary: Robbins, M.A et al. (2016).Treatment of Cluster headache: The American Headache Society Evidence-Based Guidelines.

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Hodepine				Side: 15 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-28	Utarbeidet av: Ivana Novoselac, spesialsykepleier/fagutviklingsykepleier	Fagansvarlig: NSFs faggruppe for nevrosykepleiere (NSFNS)	Godkjent dato: 22.12.2021	Godkjent av: Ikke styrt	Revisjon: 2.03

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

PICOSKJEMA VEILEDENDE PLAN: Hodepine

Veiledende Plan: Hodepine Skjemanummer: 1 Kontaktperson(er): Ivana Ruzic Epost: Ivana.Novoselac@sshf.no Tlf: 38 07 38 90			
Problemstilling formuleres som et presist spørsmål. Spørsmålet skal bestå av følgende deler:			
Patient/problem Hvilke pasienter/tilstand/sykdom dreier det seg om?	Intervention Hvilken intervensjon/eksposisjon dreier det seg om?	Comparison Hva sammenlignes intervensjonen med?	Outcome Hvilke resultat/effekt er av interesse?
Fullstendig spørsmål: What is the best treatment and nursing management of patients with acute headache?			
Hva slags type spørsmål er dette? ☒ Diagnose ☐ Etiologi ☒ Erfaringer ☐ Prognose ☒ Effekt av tiltak		Er det aktuelt med søk i Lovdata etter relevante lover og forskrifter? ☐ Ja ☒ Nei	
Hvilke søkeord er aktuelle for å dekke problemstillingen? Bruk engelske ord, og pass på å få med alle synonymer. Del opp søkeordene etter hva som gjelder/beskriver pasienten, intervensjonen/eksposisjonen, sammenligningen og utfallet.			
<p style="text-align: center;">P</p> Person/pasient/problem	<p style="text-align: center;">I</p> Intervensjon/eksposisjon	<p style="text-align: center;">C</p> Evt. sammenligning	<p style="text-align: center;">O</p> Resultat/utfall
Acute headache Headache types Headache classification Headache symptoms Headache disorders Primary headache Secondary headache pasient/problem	Nursing care/interventions Nursing treatment Medical treatment Nursing management Nursing assessment Evidence based nursing practice Medical treatment Observation		Complication prevention